

Coop Holding B.V.

Markweg 8
6883 JM Velp
Postbus 87
6880 AB Velp
T 026 79 99 666
F 026 79 99 600
I www.coop.nl

Ministerie van Economische Zaken
t.a.v. Zijne Excellentie de heer E.D. Wiebes
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG

Velp, 30 januari 2019
Betreft : Wet Franchise

Afdeling : Directie
Doorkiesnummer : 026 79 99 666
Ons kenmerk : SB-9013

Excellentie,

1. Namens Coop Nederland UA, Coop Holding B.V., Coop Vastgoed B.V., Coop Retail B.V. en Coop Groothandel B.V., allen gevestigd te Velp, hierna gezamenlijk in enkelvoud genoemd: "Coop", reageer ik graag naar aanleiding van de internetconsultatie die op 12 december 2018 is opengesteld terzake de "Wet Franchise".
2. Het Coop-concern heeft een coöperatieve structuur met daarin circa 300 winkels, waarvan er circa 150 in franchiseverband, middels een samenwerkingsovereenkomst, met franchisenemers worden geëxploiteerd. De meeste van die franchise-ondernemingen betreffen familiebedrijven waarin veelal een echtpaar, al dan niet met kinderen, samenwerkt en waarin, na verloop van jaren, het "overdragen" van de onderneming door de ouders aan kinderen en/of andere familieleden vaak een doelstelling is. Daarin past een gezamenlijke opstelling gericht op samenwerking vanuit een "harmoniemodel" en niet vanuit een "conflictmodel". De coöperatie dient haar leden, en Coop - als franchisegever - exploiteert haar formule dan ook in het belang van haar leden/de franchisenemers. Coop kan zich als onderneming op coöperatieve grondslag dan ook niet vinden in het merendeel van de bepalingen in de voorgestelde wetgeving, die blijkens de Memorie van Toelichting, hierna: "MvT", uitdrukkelijk uitgaan van een ongelijke, en in voorkomend geval conflictueuze, verhouding tussen franchisegever, hierna: "FG", en franchisenemer, hierna: "FN".
3. Gelet op coöperatieve grondslagen van Coop en het daarbij horende harmoniemodel, acht ik het niet noodzakelijk dat er wetgeving wordt ingevoerd terzake de regulering van de verhouding tussen FG en FN binnen de coöperatie. Er dient een in de praktijk bewezen noodzaak voor aanvullende regelgeving te zijn. Coop heeft dat tot nog toe niet aangetoond gezien. Zij heeft altijd al de Europese erecode onderdeel laten uitmaken van haar overeenkomsten met franchisenemers, die goed functioneert tussen partijen.
4. Als lid van de Vereniging voor Coöperaties in Nederland, NCR, past Coop tevens de "NCR-code voor coöperatieve ondernemingen" integraal in haar bedrijfsvoering toe (zie: <https://www.cooperatie.nl/ncr-code>). Zoals daaruit vernomen kan worden, is het idee achter een coöperatie dat dit een "besloten samenwerkingsvorm is van, voor, door, en met de leden". Niet voor niets luidt de slogan van Coop: "Samen maak je het verschil".
5. De onderneming Coop heeft circa 150 eigen winkelfilialen, twee distributiecentra en een eigen centrale slagerij (ProMessa). Daarnaast heeft zij, zoals gesteld, samenwerkingsovereenkomsten met plus minus 150 franchisenemers. De coöperatie kent franchise ondernemersleden en consumentenleden, en die "stakeholders" hebben in de beslissingsbevoegde organen binnen de coöperatiestructuur een evenwichtige vertegenwoordiging. Het is juist deze structuur die maakt dat franchisenemers en Coop als FG, ieder vanuit hun eigen positie, hun belangen binnen de organisatie als geheel veiliggesteld hebben. Kort gezegd:

"partijen komen er onderling altijd uit", omdat het belang van het "grotere geheel" door iedereen wordt gezien. Voor kennisname van de wijze waarop de "stakeholders" binnen Coop met elkaar samenwerken en die samenwerking formeel is gestructureerd, wordt verwezen naar de statuten, die als pdf zijn te vinden onderaan de webpagina: <https://www.coop.nl/over-coop/cooperatie-coop>.

6. Coop ziet zich als een organisatie die als coöperatie haar eigen identiteit heeft in Nederland. Die identiteit vraagt van alle deelnemers aan de organisatievorm van Coop een zeker mate van acceptatie van de inrichting daarvan. Coop meent dat binnen die organisatievorm de behartiging van de belangen van de franchisenemers voldoende is gewaarborgd, en dat dit in de langjarige bestaansgeschiedenis van Coop meer dan afdoende is bewezen.
7. Er is binnen Coop altijd intensief contact plaats tussen FG en FN. Dit gebeurt door middel van landelijke bijeenkomsten, clusterbijeenkomsten of persoonlijke contacten met de afdeling operatie.
8. Daarnaast kent Coop een zogenaamde Detaillisten Vereniging (DTV), waarmee zij een convenant heeft gesloten, waarin op een afgewogen wijze staat omschreven hoe FG en FN met elkaars wederzijdse belangen, onder andere bij wijzigingen in de formulevoering hebben om te gaan. Coop kent in haar langjarig bestaan geen geschiedenis van *"onevenwichtige verhoudingen tussen franchisegever en franchisenemers"*, waaruit conflicten tussen hen zijn voortgekomen, die een basis zouden moeten vormen voor een andere wijze van omgang tussen partijen. De samenwerkingsovereenkomst tussen Coop en de FN, is voortgekomen uit intensief overleg tussen de DTV en Coop, waarbij een evenwichtige belangenverdeling is gerealiseerd.
9. Ook op het hoogste toezichthoudende niveau binnen het Coop concern is de behartiging van de belangen van de FN adequaat geregeld. Dit door middel van een bestuur/Raad van Commissarissen (hierna: "RvC") waarin ook franchisenemers zitting hebben.
10. Coop meent dat de wijze waarop zij haar bedrijfsmodel heeft georganiseerd ten opzichte van de FN voldoet aan alle *"fundamenteel fatsoenlijke omgangsvormen"*. Wat in het wetsvoorstel is neergelegd, grijpt wat Coop betreft veel te ver in op de contractsvrijheid, zoals ik hierna zal toelichten. Dit wetsontwerp gaat, zoals eerder gemeld, ervan uit dat alles wat tussen FG en FN fout kan gaan, ook daadwerkelijk fout gaat. Dit is eenvoudigweg, in ieder geval wat Coop betreft, onjuist.

Bezwaren van Coop tegen het wetsvoorstel Wet Franchise

11. Coop herkent zich dan ook volstrekt niet in het in de MvT omschreven conflictueuze beeld van de verhouding tussen FN en FG. De MvT verwijst op bladzijde 2 naar een onderzoek van het Economisch Instituut voor het Midden en Kleinbedrijf (hierna: EIM) en stelt dat dit onderzoek constateert *"dat er op macro-economisch niveau geen aanwijzingen zijn voor misstanden binnen franchiseketens."*, en dat het invoeren van *"wetgeving over franchise op dat moment een te zwaar middel in het licht van de toen nog relatief beperkt geachte omvang daarvan"* werd geacht. Op pagina 3 van de MvT worden in feite *"de aanhoudende berichten over misstanden in de franchisesector"*, en het feit dat daarover kamervragen zijn gesteld, als kapstok gebruikt voor dit ingrijpende wetsvoorstel. Hieruit blijkt dat er in het geheel geen wetenschappelijke onderbouwing of ander feitenmateriaal voorhanden is om het wetsvoorstel te rechtvaardigen. De incidenten die in de MvT worden aangehaald, betreffen een zeer gering aantal. Zo werden in 2016 slechts 30 rechtszaken gevoerd c.q. gepubliceerd, op een totaal van meer 30.000 franchiseverhoudingen.

12. Daarnaast wordt er geen enkele aandacht geschonken aan de pluraliteit binnen de franchisesector. Hard- en soft-franchise, grote en kleine ondernemingen worden zonder onderscheid onterecht op dezelfde wijze behandeld. Niet wordt gerealiseerd dat sommige franchisenemers in hun branche zelfs groter zijn dan sommige franchisegevers in andere branches. Met de wijze waarop internationaal opererende ondernemingen in Nederland actief zijn, wordt ook volstrekt onvoldoende rekening gehouden. Dit is overigens een bezwaar dat tevens door de belangenvereniging waar Coop lid van is, de Nederlandse Franchise Vereniging (NFV), in haar reactie naar voren is gebracht.
13. Gelet op de getalsverhoudingen in Nederland tussen franchisegever en franchisenemer, te weten: 825 franchiseformules/franchisegevers tegenover 30.950 franchisenemers, dient voorkomen te worden dat er wetgeving wordt ingevoerd op basis van getalsmatige inbreng binnen de internetconsulatie. Daar komt bij dat zo goed als alle reacties van franchisenemers, gezien de uniformiteit daarin, zijn ingegeven door één partij, te weten: het Vakcentrum.
14. Tevens merkt Coop op dat het wetsvoorstel op veel plaatsen zogenaamde subjectieve, open, normen bevat. De MvT meldt op bladzijde 3, 2e alinea, eerste volzin dat er tussen FG en FN relatief weinig rechtszaken spelen. De Minister verklaart dit door de relatief *"grote afhankelijkheid in de werkrelatie tussen FN en FG"*. En het zou zijn veroorzaakt doordat franchisenemers niet altijd de middelen hebben om naar de rechter te gaan en vaak niet beschikken over een rechtsbijstandspolis. Als dat aspect feitelijk de onevenwichtigheid tussen partijen veroorzaakt, zou daar door de overheid iets aan gedaan moeten worden. De thans geldende regelgeving biedt, blijkens de jurisprudentie, voldoende aanknopingspunten voor FN om hun belangen veilig te stellen en te waarborgen. Het nu voor een gesteld, doch niet bewezen, gebrek aan rechtsbijstand aan de zijde van FN, nieuwe wet- en regelgeving invoeren, gaat Coop veel te ver. Een voorziening voor een effectieve rechtsbijstand polis ten behoeve van FN is veel effectiever en goedkoper!
15. Coop benadrukt dat het binnen het bedrijfsmodel van franchise twee zakelijk opererende partijen zijn die met elkaar afspraken maken, waarbij het in de praktijk van Coop altijd zo is dat zij alleen met aspirant-ondernemers onderhandelt/afspraken maakt als deze zich laten bijstaan door een adviseur. Hierdoor wordt er gezorgd voor een *"equality of arms"*, waardoor het door middel van wetgeving aan de franchisenemer geven van een betere bescherming volstrekt onnodig is. Het wetsvoorstel lijkt te miskennen dat er binnen franchiserelaties sprake is van een B2B verhouding, en niet van een B2C verhouding. De diverse gedetailleerde regelingen en beschermingsmaatregelen in dit wetsvoorstel lijken van dit laatste uit te gaan. Daarnaast grijpt de voorgestelde regelgeving veel te diep in op de contractsvrijheid. Het huidige BW, de mededingingsregelgeving en de in de rechtspraak ontwikkelde normen bevatten voldoende bescherming voor FN. Overigens is uit de rechtspraak op geen enkele wijze af te leiden dat er behoefte is aan extra regelgeving, buiten het huidige instrumentarium om.
16. Voorts herkent Coop zich volstrekt niet in de gehele bedrijfseffectentoets en de financiële onderbouwing van dit wetsvoorstel. De uitgangspunten zoals genoemd in de Bedrijfseffectentoets zijn van iedere realiteitszin ontdaan. Gemeld kan worden dat de NFV inmiddels al meer dan 1000 uur heeft besteed aan het opstellen van een reactie op het wetsvoorstel. Een tijdsbesteding van slechts enkele uren voor een reactie als deze is volstrekt irreëel. Daar komt bij dat de gehanteerde uurtarieven voor adviseurs etc. volstrekt niet marktconform en veel te laag zijn.
17. Zoals gesteld, bestaat er binnen Coop een goede balans in de belangen van alle stakeholders en de wijze waarop zij met elkaar omgaan. Die balans is verzekerd door de organisatiestructuur waarbinnen Coop haar onderneming uitoefent, en door de NCR-code, die in alle regelgeving binnen haar onderneming, die geldt tussen de leden, de FN en de FG, directie, bestuur, RvC, Ondernemingsraad, Detaillistenvereniging etc. van toepassing is verklaard. Coop is dan ook primair van mening dat voor haar coöperatieve

franchisemodel geen wetgeving nodig is om het op een voor de FN en FG bevredigende manier te laten werken.

18. Coop bestrijdt met klem de stelling in de MvT op pagina 11, onder nummer 6: *"De Nederlandse economie wordt naar verwachting niet noemenswaardig beïnvloed door een eventuele uitwisseling tussen filialen en franchiselocaties."* De wetgever diskwalificeert hiermee in één zin volledig het franchisemodel waarvan eerder (terecht) is opgemerkt dat zij: *"van aanzienlijk belang is voor de Nederlandse economie"* (pag. 1, 2e alinea, 3e zin, MvT). Coop is er echter van overtuigd dat deze wetgeving zeker gaat leiden tot filialisering van het winkelbestand in Nederland. Hierdoor wordt de Nederlandse economie benadeeld en wordt het ondernemerschap minder aantrekkelijk gemaakt, wat toch niet de bedoeling kan zijn van de Minister van Economische Zaken.
19. Als dan naar de grote lijnen van het wetsvoorstel wordt gekeken, komt het in feite erop neer dat het als *"goed franchisenemer en goed franchisegever met elkaar omgaan"* datgene is wat de Minister van hen verlangt (artikel 7:912 BW). De rest van het voorstel is feitelijk een uitwerking van die *"algemene norm"*.
20. Als vervolgens wordt bedacht dat de Wet op tenminste negen andere plaatsen volledig open normen definieert als *"tijdig"*, *"redelijkerwijs"* en *"aanzienlijk"*, is het maar de vraag of de FN en FG, bij het met elkaar omgaan, veel opschieten met het wetsvoorstel. Immers, wat de één *"goed, redelijkerwijs of aanzienlijk"* vindt, behoeft de ander niet te vinden. En als partijen er niet uitkomen, zal het toch de rechter moeten zijn die dan uitsluitsel moet geven. Dan komt de volgens de Minister *"onevenwichtige verhouding tussen partijen"* waarin hij de grote afhankelijkheid van de FN in de werkrelatie met de FG heeft gesignaleerd, weer om de hoek kijken. Partijen weten met het wetsvoorstel voor wat betreft het overgrote deel van de potentiële geschillen tussen hen beiden, echter nog steeds niet waar zij aan toe zijn. Kortom, de wet biedt een *"schijnzekerheid"*, die alleen door de civiele rechter kan worden opgeheven en daar zit geen van partijen op te wachten!
21. Voorbeelden van die open normen staan in het wetsvoorstel vermeld in de navolgende artikelen:
 - Artikel 913 lid 1: *"elkaar **tijdig**, voor het sluiten en tijdens de duur van de franchiseovereenkomst..."*
 - Artikel 913 lid 1: *"Informatie waarvan zij weten of **redelijkerwijs** kunnen vermoeden"*
 - Artikel 913 lid 3: *"op basis waarvan **redelijkerwijs** kunnen worden geacht"*
 - Artikel 915: *"alle benodigde informatie over hun financiële positie die **redelijkerwijze** van belang is of kan zijn....."*
 - Artikel 915, lid 2 sub f, nummer 4: *"beslissing van de franchisegever die **aanzienlijke** financiële gevolgen"*
 - Artikel 916, lid 1 sub b, nummer 2: *"een **aanzienlijke** invloed heeft of kan hebben op de exploitatie van de franchiseformule....."*
 - Artikel 918: *"commerciële en technische ondersteuning die **redelijkerwijs** nodig zijn voor de franchisenemer om de franchiseformule te kunnen exploiteren"*
 - Artikel 919 lid 1 sub b: *"goodwill die **redelijkerwijs**" is toe te rekenen aan..."*
 - Artikel 919, lid 4: *"een wijziging van een franchiseovereenkomst die **aanzienlijke** gevolgen heeft of kan hebben voor de exploitatie van de franchiseformule....."*
 - Artikel 920: *"als een handeling van een franchisegever betreffende de franchiseformule of tot het ontwikkelen en exploiteren van een afgeleide formule **aanzienlijke** gevolgen heeft, of kan hebben....."*

22. Coop zet hieronder haar 10 belangrijkste bezwaren samengevat uiteen tegen het wetsvoorstel. Voor haar artikelsgewijze commentaar verwijst zij naar **bijlage 1**:

- I. De onderbouwing van de noodzaak om te komen tot wetgeving, is volstrekt onvoldoende en gebaseerd op zeer incidentele gebeurtenissen en op aannames die niet door feiten en/of wetenschappelijk onderzoek worden onderbouwd. Los hiervan meent Coop dat door haar coöperatieve organisatiestructuur de voorgestelde regelgeving averechts zal werken en daardoor voor haar franchisemodel contraproductief zal zijn.
- II. De Wet franchise gaat zonder voorbehoud uit van het conflictmodel tussen FN en FG en houdt op geen enkele wijze rekening met het franchisemodel dat binnen een coöperatieve structuur wordt gehanteerd. Binnen coöperatieve organisaties, en zeker binnen Coop, wordt er reeds rekening gehouden met de belangen van alle stakeholders. Dit is inherent aan het coöperatieve ondernemingsmodel. Dit wordt eens te meer geborgd door de toepassing van de NCR Code. Coop is van mening dat de coöperatieve ondernemingsstructuur moet worden uitgezonderd - middels een opt-out - van de toepasselijkheid van deze nieuwe wet.

Voor het geval en toch wordt gekozen voor de invoering van nieuwe wetgeving en Coop als coöperatie onder de werking daarvan gaat vallen, dan gelden wat haar betreft de volgende belangrijkste bezwaren:

- III. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen de diverse verschijningsvormen binnen franchise zoals grote en kleine organisaties, alsmede soft- en hardfranchise. Het wettelijk keurslijf van de Wet franchise past niet op iedere onderneming en belemmert in grote mate het vrije ondernemerschap. Het verdient de voorkeur om in het wetsvoorstel in meer nuances te voorzien.
- IV. De nietigheidsbepaling ex artikel 7:921 BW is te verstrekkend. Het brengt rechtsonzekerheid met zich mee dat er gedurende drie jaar een vernietigingsactie zijdens FN mogelijk is. Dit klemt eens te meer omdat er in de wet diverse open normen zijn neergelegd, waarvan de invulling onduidelijk is. Er dient, gelet op de bij grote franchisenemers en -gevers aanwezige grote belangen, een uitzondering te worden gemaakt in de dwingendrechtelijk voorgeschreven bepalingen. Hierbij kan worden gedacht aan het uitsluiten van de vernietigingsmogelijkheid voor franchiseondernemers van een bepaalde omvang, gelijk het uitsluiten voor grote ondernemingen van de vernietigingsactie ex artikel 6:235 BW m.b.t. de ter handstelling van algemene voorwaarden.
- V. Een termijn van 4 weken "*stand still*" ex artikel 914 lid 1 is onwenselijk. Er kunnen zich situaties voordoen waarin een franchisenemer uit vrije wil zo spoedig mogelijk uitvoering wil geven aan de franchiseovereenkomst en wil starten met de exploitatie van zijn onderneming. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen indien er op korte termijn een indeplaatsstelling geregeld dient te worden bij de huur van een bedrijfspand. De wettelijke regeling dient voor dergelijke omstandigheden een uitzonderingsclausule te bevatten. Tevens dient het mogelijk te zijn om in overleg van de 4 weken "*stand still*" af te wijken.
- VI. De vereiste gekwalificeerde 2/3 meerderheid van het franchisenemers vertegenwoordigende orgaan om tot een legitiem besluit te komen dat van wezenlijke invloed is op de franchiserelatie, is volstrekt onwerkbaar en maakt de franchiseorganisatie vleugellam. Tevens zorgt deze regeling er voor dat het onmogelijk wordt gemaakt om als FG adequaat en op korte termijn in te spelen op gewijzigde marktomstandigheden.

- VII. Het gebruik van diverse open normen is onduidelijk, niet werkbaar en voegt weinig toe aan de huidige rechtspraak.
- VIII. Het handboek van Coop bevat lastig te beveiligen know-how en zeer concurrentiegevoelige informatie. Dit is bij andere franchisegevers niet anders. De verplichting om dit handboek te verstrekken in de pre-contractuele fase gaat veel te ver en brengt grote bedrijfsmatige risico's met zich mee.
- IX. Coop ziet niet in waarom de webshop die een FG voert, wordt beschouwd als een zgn. "afgeleide formule", met alle daarmee samenhangende formaliteiten van dien. Coop beschouwt haar webshop als integraal onderdeel van haar formule.
- X. In artikel 919 lid 1 sub a. wordt als uitgangspunt genoemd dat er goodwill aanwezig is en dat dit betaald dient te worden bij het einde van de franchiseovereenkomst. Dit is uitermate onwenselijk. In goodwillbetaling heeft de wetgever voorzien bij een agentuurovereenkomst. Daar sluit de agent overeenkomsten op naam en ten gunste van zijn principaal, waardoor de principaal ook na het einde van de agentuurovereenkomst kan blijven profiteren van de inspanningen van de agent. Dan moet dan wel aannemelijk worden gemaakt dat de principaal blijft profiteren van de inspanningen van de agent. Bij franchise is er sprake van een volledig andere situatie. De FN handelt immers geheel voor eigen rekening en risico. Daarmee verhoudt het voornoemde uitgangspunt zich niet.

Coop merkt hierbij tevens op dat er een verschil is tussen het betalen van goodwill ter verwerving van een vestiging, door middel van het sluiten / overnemen van een langdurige huurovereenkomst en de te betalen goodwill die verbonden is aan de betreffende exploitatie van vestiging. Het kan toch nimmer de bedoeling van de wetgever zijn, dat FG bij verkoop van de exploitatie door de FN, zij opnieuw zou moeten gaan betalen voor het verwerven van de betreffende vestiging.

23. Ik verzoek u op basis van de vorenstaande opmerkingen, en het bijgevoegde artikelsgewijze commentaar, primair de voorgestelde wet niet in te voeren, subsidiair verzoek ik u deze wet sowieso te voorzien van een opt-out voor coöperatieve organisaties en meer subsidiair verzoek ik u rekening te houden met de in de bijlage 1 genoemde gedetailleerde opmerkingen/wijzigingen, alsmede die van de NFV.

Tenslotte merk ik op dat Coop te allen tijde graag bereid is één en ander mondeling, dan wel schriftelijk, nader toe te lichten.

Inmiddels verblijf ik,

Met de meeste hoogachting,

namens Coop Nederland U.A., Coop Holding B.V., Coop Retail B.V., Coop Vastgoed B.V. en Coop Groothandel B.V.,

F.R.G. Bosch RA
Directeur

Bijlage: 1

Bijlage 1 bij brief Coop Nederland U.A. d.d. 30 januari 2019

Artikelsgewijs commentaar Coop op wetsvoorstel franchise

Artikel 911

a. Definitie franchiseformule:

- Wat wordt bedoeld met de term “*productie*” in het geval van een franchiseovereenkomst. Is er dan geen sprake van een licentie?
- Dient er niet te worden opgenomen “*productie en/of verkoop*”. Indien één formule beide aspecten zou combineren, dienen er in de huidige terminologie twee franchiseformules te worden gehanteerd.

b. Definitie afgeleide formule:

- Zie de voorgaande opmerking over “*productie en/of verkoop*”.
- De MvT merkt op dat een door of via de FG gefaciliteerde webwinkel wordt beschouwd als een “*afgeleide formule*”. Dit betekent dat als de FG op dit moment een product of dienst zowel fysiek als digitaal aanbiedt, dit laatste wordt beschouwd als (het voeren van) een afgeleide formule. Hierdoor ontstaat ex artikel 915 lid 2 sub f onder 2., een extra verplichting tot het verstrekken van informatie zijdens de FG over die afgeleide formule. Dit werkt bureaucratisering en onnodige kosten in de hand. Coop ziet haar al langer bestaande webwinkel als onderdeel van haar formule en niet als een “*afgeleide*” formule. Dit geldt ook voor een formule als Coop Compact.

c. Definitie franchisegever:

- Hier wordt melding gemaakt van de rechthebbende op de franchiseformule. Dient hier niet tevens onder te worden begrepen de rechthebbende op een “*afgeleide formule*”?

d.e.f.g. Definities franchisenemer, franchiseonderneming, franchiseovereenkomst, handboek:

- Ook hier speelt de problematiek m.b.t. het niet noemen van het voeren van een “*afgeleide formule*”.
- De definitie van franchiseonderneming is te beperkt. De situatie kan zich voordoen dat de FN in één onderneming meerdere vestigingen exploiteert. Er zal derhalve ook een definitie moeten komen van het begrip “*franchisevestiging*”. Dit is ook van belang voor de uitwerking van de goodwillbepaling van artikel 7:919 BW, die zich zou moeten richten op een franchisevestiging en niet op de onderneming als geheel.

g. Definitie handboek:

- De definitie van dit handboek zorgt er, in combinatie met artikel 915 lid 2 sub c, voor dat de FG geheime kennis omtrent zijn bedrijfsvoering, marktbenadering, huisstijl etc. reeds vroegtijdig dient te verstrekken aan een mogelijk aankomend FN. Dit kan tot gevolg hebben dat op een ongewenste wijze ook aan niet-gewenste partijen onbedoeld strikt vertrouwelijke informatie wordt verstrekt. Tevens kan het concurrenten de mogelijkheid bieden op een wel erg eenvoudige wijze dergelijke informatie tot zich te nemen c.q. te verkrijgen. In de praktijk zal dit waarschijnlijk tot gevolg gaan hebben dat franchisegevers terughoudend zullen zijn met het benaderen van eventuele franchisenemers hetgeen voor de franchisebranche als geheel tot ongewenste gevolgen zal leiden.
- Coop merkt op dat het verkopen van levensmiddelen of andere producten aan consumenten een psychologisch proces is waarin kleine details (denk aan: kleur, signing, lettertype, geuren, schaphoogte, etc.) bepalend kunnen zijn voor het door de consument al dan niet aangaan van een transactie. Hierbij kan worden gedacht aan nudging, signing, klantbejegening, etc. Dat de FN van te voren informatie wenst te ontvangen over het inkoopproces, openingstijden, het logistieke proces etc. is logisch en ligt in de rede. Echter de eerdere genoemde

verkoopmethoden betreft know-how die vanuit concurrentieoverweging pas verstrekt dient te worden nadat er een franchiseovereenkomst is aangegaan. Het is informatie die zich lastig tot niet laat beschermen. Het is informatie op basis waarvan een FN geen keuze gaat maken voor een franchiseformule, maar informatie die wel nuttig is voor een concurrent. De verplichting om deze informatie vroegtijdig te verstrekken, gaat veel te ver en brengt grote bedrijfsrisico's met zich mee. Het komt Coop voor dat als zij het handboek aan de FN verstrekt, zij in strijd handelt met artikel 1 sub c van de Wet bescherming bedrijfsgeheimen, waarin staat vermeld dat er redelijke maatregelen genomen moeten worden om informatie geheim te houden.

- Coop constateert dat een definitie van het in de artikelen 915, 919 en 920 genoemde "*vertegenwoordigend orgaan*" ontbreekt. Gezien de belangrijke plaats die dit orgaan inneemt in deze concept-regeling, is definiëring hiervan wat Coop betreft noodzakelijk. Wordt onder het "*vertegenwoordigend orgaan*" verstaan: het bestuur van de vereniging van franchisenemers, de ter algemene vergadering aanwezige leden van deze vereniging of alle leden van de vereniging?

h. Duurzame gegevensdrager

- Hier ontbreekt in de MvT de content op intranet.

Artikel 912

- Dit artikel bevat de subjectieve en daardoor moeilijk direct werkbare norm van "*goed*" FN en "*goed*" FG.

Artikel 913

- Zoals gemeld bevat dit artikel diverse open normen.
 - i. Daarnaast maakt lid 1 van dit artikel melding van "*weten of redelijkerwijs kunnen vermoeden*". Dit betreffen een tweetal verschillende normen. Waarom is er niet geopteerd voor "*weten of behoren te weten*", of "*weten of redelijkerwijs kunnen weten*";
 - ii. Dient lid 2 te worden beschouwd als een regeling van bewijsrechtelijke aard, of heeft het in dit lid bepaalde een normatieve functie? Dit artikellid houdt voorts geen rekening met telefonisch verstrekte informatie. Daarnaast is onduidelijk wat onder "*schriftelijk*" wordt verstaan. Valt hier bijvoorbeeld informatie via e-mail, Whatsapp, Telegram, Instagram etc. onder?
 - iii. Lid 3 bevat (wederom) diverse open normen. Voorts sluit het niet aan bij de praktijk binnen Coop waarbij zij uitsluitend met potentiële franchisenemers spreekt als zij zich laten bijstaan door een ter zake kundig adviseur. De verplichtingen zoals neergelegd in dit artikel geven voer voor discussie. Is het niet praktischer en geeft het niet meer rechtszekerheid indien de verplichtingen nader worden geconcretiseerd, vergelijkbaar met de verplichtingen die gelden voor prospectussen voor financiële producten?

Artikel 914

- Lid 1: Een termijn van 4 weken "*stand still*" is onwenselijk. Er kunnen zich situaties voordoen waarin een FN uit vrije wil zo spoedig mogelijk uitvoering wil geven aan de franchiseovereenkomst en wil starten met de exploitatie van zijn onderneming. Dit kan zich bijvoorbeeld voordoen indien er op korte termijn een indeplaatsstelling dient plaats te vinden bij de huur van een bedrijfspand. Nu moet er onnodig vier weken lang omzet/winst worden misgelopen en kan er zelfs een vestigingspunt komen te vervallen. Ex artikel 921 kan er niet van voornoemde termijn worden afgeweken. Waarom kan niet in het belang van beide partijen, en in onderling overleg, hiervan worden afgeweken, mits er sprake is van een adequate belangenbescherming? Deze regeling is ook volstrekt niet in belang van de franchisenemer omdat hij door deze bepaling 4 weken inkomsten misloopt.
- Lid 2 sub a.: onduidelijk is wanneer er sprake is van een "*voordeel van de franchisenemer*". Moet bijvoorbeeld een nadeel van de ene soort tegen een voordeel van de andere soort worden

weggestreept? Dit beperkt de contractsvrijheid ongewenst in vergaande mate en belemmert de onderhandelingsruimte van de FG, die enkel nog kan toegeven aan de wensen van de FN als hij tot wijziging van het ontwerp van de franchiseovereenkomst wil of moet overgaan. Dit klemmt eens te meer bij door de markt, dan wel andere omstandigheden genoodzaakte wijziging(en). Hoe dient er te worden omgegaan met bouwkundige en/of financiële aanpassingen? Gaat er dan wederom een nieuwe bedenktijd van vier weken lopen? De wetgever lijkt zich niet te realiseren met welke hectiek de aanloop naar een nieuwe vestiging gepaard gaat. Op het allerlaatste moment moeten er altijd nog zaken worden aangepast. Het kan toch niet de bedoeling zijn daar telkens een termijn van vier weken voor te moeten afwachten.

- Lid 2 sub b en c: Coop verwijst naar haar opmerking onder lid 2 sub a. voor wat betreft het met wederzijds goedvinden kunnen afwijken van de vier weken termijn.
- Lid 3: Wordt hieronder ook de "*afgeleide formule*" begrepen?

Artikel 915

- Lid 1:
 - i. Onduidelijk is wat van de FG dan wél wordt verwacht als een jaarverslag en een jaarrekening onvoldoende worden geacht. Voorts is onduidelijk in hoeverre informatie kan worden verstrekt over de toekomstige financiële verplichtingen, zoals wordt geïmpliceerd door de terminologie "*van belang (...) of kan zijn*". Ook dit betreft uiterst gevoelige informatie waar concurrenten van Coop alle belang bij kunnen hebben om die te verkrijgen.
 - ii. In dit artikel komt in het geheel niet naar voren dat de aspirant-franchisenemer een zelfstandige onderzoeksplicht heeft voordat hij de franchiseovereenkomst aangaat. Er worden onterecht uitsluitend verplichtingen op de franchisegever gelegd.
- Lid 2 sub b.:
 - i. De verplichting tot het aanleveren van "*financiële gegevens*" wordt onvoldoende geconcretiseerd, ook niet in de MvT. Wat als partijen met elkaar vastleggen dat de verstrekte financiële gegevens voldoende zijn? Kan één van hen later op grond van artikel 912 (goed franchisegever-/nemerschap) daarop terugkomen, met vernietiging van de franchiseovereenkomst tot gevolg? Of wordt een dergelijke afspraak getroffen door de mogelijke vernietiging ex artikel 7:921? Coop gaat er van uit dat het verstrekken van een jaarrekening voldoende moet zijn. In het kader van de Bedrijfseffectentoets merkt Coop op dat het moeten verstrekken van meer informatie dan een recente jaarrekening volstrekt ongewenst is en in het kader van de "*efficiency*" die de Bedrijfseffectentoets voorschrijft, ook onredelijk bezwarend is.
 - ii. Daarnaast maakt dit artikel melding van de "*beoogde locatie*". Hoe dient er te worden omgegaan met formules die enkel online aanwezig zijn en geen fysieke locatie hebben?
 - iii. Dit artikel legt de FG een verplichting op die niet altijd waargemaakt kan worden door bijvoorbeeld onwilligheid van de vorige FN, die wellicht vanuit privacyoverwegingen weigert bepaalde financiële stukken aan Coop dan wel de nieuwe FN te (laten) overhandigen. De voorgestelde wetgeving lijkt geen rekening te houden met de gevolgen van de AVG voor wat betreft de bescherming van de privacy van betrokken partijen.
- Lid 2 sub c:
 - i. In dit artikel word melding gemaakt van "*handboeken*". Dit impliceert dat er meerdere handboeken kunnen zijn, terwijl de definitie onder artikel 911 sub g uitgaat van één handboek. Ook de MvT lijkt uit te gaan van één handboek waarin alles is vastgelegd. Worden met handboeken dan andere documenten bedoeld?
 - ii. Het vooraf verstrekken van het handboek brengt zoals hiervoor bij mijn commentaar onder "*definitie handboek*" vermeld, grote bedrijfsrisico's met zich mee. Met één stroman kan de concurrent de voor de franchiseformule van levensbelang zijnde geheime bedrijfsinformatie verkrijgen. Ook het onbeperkt via intranet ter beschikking stellen van het handboek aan een aspirant-franchisenemer is zeer risicovol. Coop onderkent dat het voor de aspirant-franchisenemer van belang is om inzage te krijgen in het handboek, hetgeen

ook door Coop gefaciliteerd wordt, maar het onbeperkt verstrekken daarvan is absoluut ongewenst. Een alternatief kan nog zijn dat de franchisenemer de inrichting van de fysieke winkel wordt getoond op basis waarvan hij zijn onderneming in de visie van de franchisegever dient te gaan exploiteren.

- Lid 2 sub d.: Coop merkt op dat het voor een organisatie van haar omvang, met zoveel franchisenemers, ondoenlijk en onwenselijk is deze privacygevoelige gegevens aan een potentiële FN te verstrekken. Het is ook volstrekt overbodig om een potentiële FN in Groningen de gegevens van alle Limburgse locaties te verstrekken. Hoogstens zou dit moeten worden beperkt tot aanpalende locaties.
- Lid 2 sub f sub 2:
 - i. Het valt Coop op dat hier ineens wel melding wordt gemaakt van “*een afgeleide formule*” waar dit op andere plaatsen in het wetsvoorstel niet wordt gedaan. Zie haar opmerkingen hierboven.
 - ii. Voorts is het praktisch onmogelijk om, voorafgaande aan het sluiten van een franchiseovereenkomst, aan te geven in welke mate en op welke wijze de FN in de toekomst concurrentie zal/kan worden aangedaan.
- Lid 2 sub f sub 4: Ook hier geldt dat het praktisch onmogelijk is om reeds nu voor een mogelijk toekomstige beslissing (financiële) gegevens aan te leveren. Het zou een logische gedachtegang zijn van de wetgever als deze verplichting wordt opgelegd in het kader van een lopende overeenkomst, maar in de pre-contractuele fase is dat veel te vroeg en niet door de FG te realiseren. De wetgever houdt bij deze regeling met de in de werkelijkheid zich voordoende situatie dat bepaalde kosten om redenen van concurrentie gevoeligheid niet aan derden bekend kunnen dan wel mogen worden gemaakt. Denk hierbij aan inkoopgegevens.

Artikel 916

- In zijn algemeenheid merkt Coop op dat dit artikel enige “*taalsouplesse*” vereist. Wellicht kunnen de woorden “*voor zover deze*” vervangen worden door “*maar wel*”.
- Valt onder het in dit artikel gemelde ook een “*change of control*”, zowel bij FG als bij FN? Dit wordt in ieder geval niet nader toegelicht in de MvT.
- Lid 2 sub a en b: Dit vergt veel administratie en communicatie. Zou hier niet een drempelbedrag voor moeten gelden om onnodige administratie en communicatie te voorkomen?

Artikel 917

- Coop meent dat in een zo grote, en economische belangrijke, sector (€ 30 miljard omzet per jaar) niet bij AmvB eenzijdig door de minister, buiten de formele wetgever om, zou mogen worden ingegrepen in een rechtsverhouding die tussen in vrijheid contracterende ondernemers tot stand is gekomen. Een dergelijke verstreckende bevoegdheid bestaat niet bij andere rechtsverhoudingen zoals die voortvloeien uit een arbeids-, huur-, pacht-, opdracht-, agentuurovereenkomst, is dan ook volstrekt ongewenst en werkt rechtsonzekerheid in de hand.

Artikel 918

- Wat Coop betreft is, om een zekere normering te verkrijgen, het noodzakelijk dit artikel meer toe te spitsen op de betreffende branche waarin de franchiseformule actief is.
- Waar er voor de FG een verplichting bestaat om bijstand te verlenen, dient daartegenover te staan dat de FN verplicht is daaraan mee te werken. Zo dient de FN door de FG aangeboden trainingen en opleidingen te volgen, anders heeft de bijstand van de FG ook geen enkele zin. In dit kader wenst Coop dan ook een verplichting op te nemen voor de FN. De tekst zou dan als volgt kunnen luiden:

“De franchisegever verleent de franchisenemer de bijstand en commerciële en technische ondersteuning, uitgaande van wat in de branche gebruikelijk is, die redelijkerwijs nodig zijn voor de franchisenemer om de franchiseformule te kunnen exploiteren. De franchisenemer zal aan de uitvoering van de bijstand en ondersteuning van de franchisegever de redelijkerwijs van hem te verwachten medewerking verlenen.”

Artikel 919

- Lid 1 sub a:
 - i. Het artikel maakt melding van aanwezige goodwill. Onduidelijk is per welk moment deze goodwill dient te worden vastgesteld. In ieder geval stelt Coop dat het onmogelijk is goodwill vast te stellen bij een nieuwe vestiging. Wat Coop betreft verdient het aanbeveling in de wettekst of de MvT op te nemen welke parameters ten minste moeten gelden als grondslag voor de berekening van de goodwill.
 - ii. Het is tevens zeer ongewenst dat het wetsvoorstel uitgaat van de omstandigheid dat er standaard een goodwillvergoeding betaald dient te worden bij het einde van de franchiseovereenkomst. In goodwillbetaling heeft de wetgever voorzien bij een agentuurovereenkomst. Daar sluit de agent overeenkomsten op naam en ten gunste van zijn principaal, waardoor de principaal ook na het einde van de agentuurovereenkomst kan blijven profiteren van de inspanningen van de agent. Dan moet dan wel aannemelijk worden gemaakt dat de principaal blijft profiteren van de inspanningen van de agent. Bij franchise is er sprake van een volledig andere situatie. De FN handelt immers geheel voor eigen rekening en risico. Als er al sprake zou moeten zijn van een goodwillvergoeding, dan dient de wetgever te voorzien in duidelijke randvoorwaarden waaronder een dergelijke vergoeding moet worden betaald. Alleen dan wordt rechtsonzekerheid voorkomen.
 - iii. In de MvT wordt gemeld dat goodwill ook “*nihil*” kan zijn. Hoe zit het met negatieve goodwill “*badwill*”? Een regeling daarvoor ontbreekt.
- Lid 1 sub b: Wat Coop betreft is het, om een zekere normering te verkrijgen, noodzakelijk dit artikel meer toe te spitsen op de betreffende branche waarin de franchiseformule actief is, bijvoorbeeld door de volgende tekst:

“(...)of en hoe goodwill die, conform de in de branche gebruikelijke rekenmethodiek, redelijkerwijs is toe te rekenen aan de franchisenemer bij beëindiging van de franchiseovereenkomst voor vergoeding aan de franchisenemer in aanmerking komt, en (...)”

Lid 1 sub c.: Er kunnen zich situaties voordoen waarin een franchisenemer geen lid is van een franchisenemersvertegenwoordiging. In dat geval geldt wat Coop betreft hetgeen in de MvT is gemeld op pagina 32, waar staat vermeld dat de wijze waarop dit overleg wordt ingericht aan partijen zelf is. Coop richt haar overleg met de FN overigens op dit moment in met centrale bijeenkomsten, clusterbijeenkomsten, reguliere bezoeken/gesprekken van de regio ondersteuner met de FN en specifiek individueel overleg.

- Lid 2: Coop wijst op het volgende. Er kan zich een situatie voordoen waarbij door haar met de franchisenemersvertegenwoordiging afspraken worden gemaakt voor wat betreft afnameverplichtingen en de daarbij geldende marges. Een individuele franchisenemer zou zich dan op het standpunt kunnen stellen dat deze afspraken in strijd zijn met de in het handelsverkeer gebruikelijke voorwaarden. Welke afspraken gelden dan?
- Lid 3 sub a: Er kunnen zich situaties voordoen waarbij de duur van één jaar te kort is, gelet op de periode waarin de onderneming ter plaatse is gevoerd. Dit laat zich ook goed voorstellen bij kennisintensieve franchiseformules, waarbij een langere periode dan één jaar wenselijk is. Binnen de levensmiddelenbranche worden er van de FG regelmatig dusdanige investeringen gevergd dat het concurrentie aandoen na één jaar door de voormalige FN na zijn of haar vertrek onrechtvaardig moet worden geacht.

- Lid 3 sub b:
 - i. In dit artikel wordt melding gemaakt van de geografische reikwijdte van een gebied. Hoe verhoudt zich dit tot online franchiseformules die zonder gebied c.q. rayon opereren?
 - ii. Dit artikel bevat geen regeling voor het geval dat het aanvankelijk toegekende gebied zich gaandeweg ontwikkelt door bijvoorbeeld nieuwbouw of een nieuwe Vinexlocatie. Een regeling voor wat betreft het peilmoment voor het in dit artikel gemelde “gebied” ontbreekt.
- Lid 4:
 - i. Het systeem dat het wetsvoorstel in artikel 919 lid 4 voorschrijft t.a.v. zgn. “*wijziging van de franchiseovereenkomst die aanzienlijke gevolgen heeft of kan hebben voor de exploitatie van de franchiseformule*”, is voor Coop veel te beperkend en wat haar bedrijfsvoering betreft volstrekt onwerkbaar en derhalve onacceptabel. Doordat er wordt voorgeschreven dat er met een twee-derde meerderheid van stemmen van het vertegenwoordigend orgaan van de FN dient te worden besloten tot een dergelijke wijziging, worden de mogelijkheden van Coop om snel en adequaat in te springen op de zich constant veranderende markt, in grote mate beperkt. Met name de levensmiddelenbranche opereert in een dynamische markt. Levensmiddelen hebben een sterke “*emotionele*” lading, waarbij er constant ingespeeld moet worden op de wensen van de consument. Dit vergt slagvaardig en innovatief optreden. Coop kan dan onmogelijk voor elke wijziging een bewerkelijk toestemmingstraject doorlopen.
 - ii. Er is geen enkele reden om een gekwalificeerde meerderheid van 2/3 van het vertegenwoordigend orgaan te vereisen. Als er al sprake zou moeten zijn van een toestemmingsvereisten dan zou de helft plus één moeten volstaan.
 - iii. Onduidelijk is waar de gekwalificeerde meerderheid uit dient te bestaan. Gaat dit om het aantal op de vergadering aanwezige leden, het bestuur, het gehele collectief?
 - iv. Zoals gemeld, ontbreekt een definitie van “*het vertegenwoordigend orgaan*”. Dit is wat Coop betreft een ernstige omissie.
 - v. Het begrip “*aanzienlijke gevolgen*” is uiterst subjectief en een bron van discussie. Om duidelijkheid over deze term te krijgen, zullen er eerst rechtszaken gevoerd moeten worden, hetgeen eveneens onwenselijk is. Voorts wordt in MvT, pag. 3, 2^e alinea eerste regel opgemerkt dat er weinig geprocedeerd wordt, waardoor de verwachting van Coop is dat de invulling van deze norm lang op zich zal laten wachten, met grote rechtsonzekerheid tot gevolg.
 - vi. Er is geen rekening gehouden met de in de praktijk bij coöperaties voorkomende omstandigheid waarbij statutair/reglementair tussen FG en FN is bepaald dat wijzigingen die een aanzienlijk gevolg kunnen hebben voor de exploitatie van de franchiseformule, ofwel eenzijdig door de FG kunnen worden opgelegd, ofwel met een eenvoudige meerderheid van stemmen binnen het vertegenwoordigend orgaan kunnen worden aangenomen. Hoe ver reikt dan de werking van de statutaire bepaling? Gaat die voor de tekst van de wet?
 - vii. Het lijkt Coop uitermate onwenselijk dat één individuele FN met een beroep op de nieuwe wet een besluit kan vernietigen, met mogelijk vergaande financiële consequenties voor de franchiseformule. Het is apert onjuist als op grond van deze wet conform boek 2 BW, de statuten en reglementen, correct genomen besluiten terzijde kunnen worden gesteld c.q. vernietigd kunnen worden.
 - viii. Bij een omvang van het aantal franchisenemers als bij Coop, is het volstrekt onwerkbaar om ofwel een 2/3 meerderheid voor een wijzigingsbesluit te verkrijgen ofwel om iedere FN individueel om toestemming te vragen.
 - ix. Dit artikel in samenhang met het bepaalde in artikel 921 kan tot gevolg hebben dat een volgens de FG niet tot aanzienlijke gevolgen leidende wijziging van de franchiseovereenkomst, drie jaar lang aan een mogelijke vernietiging bloot kan staan. Dit zal kunnen leiden tot ernstige kapitaalvernietiging en grote schade aan de

franchiseformule. De basis van het bestaansrecht van de formule kan daardoor komen te ontvallen.

Artikel 920

- Voor wat betreft de inhoudelijke invulling van haar commentaar op dit artikel, en dan met name de onwerkbaarheid van het toestemmingsvereiste, verwijst Coop naar het commentaar op artikel 919. Daar komt bij dat het Coop onduidelijk is wat wordt bedoeld met de zinsnede: “(...) en deze handeling geen beslag krijgt in de franchiseovereenkomst (...)”. Is het opnemen van een eenzijdig wijzigingsbeding daarmee voldoende om te constateren dat een handeling haar “beslag krijgt in de franchiseovereenkomst”? De MvT laat zich hier niet nader over uit.

Artikel 921

- Omdat dit artikel slaat op alle artikelen uit dit wetsvoorstel, kan de situatie ontstaan dat de FN zich op enig moment beroept op artikel 912 (goed FG- en FN-schap) of op andere artikelen met open normen, en een vernietigingsactie instelt. Het beroep doen op een dergelijk “vage” norm om een vernietigingsactie te onderbouwen, brengt voor beide partijen volstrekt onacceptabele onzekerheid met zich mee. Deze algemeen geformuleerde bepaling wijkt af van de regelingen in het arbeidsrecht. Daar geldt dat er specifieke artikelen worden benoemd van dwingendrechtelijke aard. Dit geldt niet voor de open norm uit artikel 7:611 BW over goed werkgeverschap en goed werknemerschap. De wetstechniek om een hele titel dwingendrechtelijk te laten zijn, is ongekend.
- De wetgever heeft onvoldoende onderzocht welke gevolgen deze regeling heeft voor grote buitenlandse franchisegevers. Deze franchisegevers, die aanknopingspunten hebben met buitenlandse rechtssystemen, kunnen de toepasselijkheid van Nederlands recht ontlopen met een beroep op EU-verordeningen en Hoge Raad rechtspraak en zijn hierdoor dan ook niet gebonden aan de voorgestelde Nederlandse regelgeving. Zij behoeven dan bijvoorbeeld geen rekening te houden met de gekwalificeerde meerderheid van 2/3 uit artikel 919 lid 4 sub en 920, waardoor zij veel slagvaardiger kunnen optreden dan Nederlandse franchisegevers. Hierdoor kan een buitenlandse partij (“disruptor”) de in Nederland bestaande marktverhoudingen volledig verstoren. Denk aan een bedrijf als Amazon dat zich inmiddels ook beweegt in de levensmiddelenbranche.